

הלכות הדרף היומי

מסכת ראש השנה

דף ו.

א. וצדקה מיחייב עלה לאלתר מאי טעמא דהא קיימי עניים

הצדקה¹, הרי היא בכלל הנדרים². לפיכך האומר הרי כסף זה לצדקה או הרי עלי סכום זה צדקה, אינו יכול³ לחזור בו⁴, וחייב ליתנה לעניים מיד⁵, אם בידו ליתן מיד ועניים מצויים הם⁶. או שיש עני המבקש ממנו, ואם אחר, ולא נתן, עובר בכל תאחר⁷.

ואפילו אם אומר סלע זו לעניים למי שארצה, עובר מיד ואין יכול לומר איני רוצה ליתן לאלו אלא לאחרים שיבואו, כיון שעניים מצויים הם⁸. אבל אם אמר – אתן סלע לצדקה לפלוני – אינו עובר עד שיבא אותו עני. וכן אם אמר מפורשות – אתן לעניים הגונים שיטבו בעיני באיזה זמן שאמצאם – אינו עובר.

ולכן טוב לנהוג¹⁰ למי שמתחיל לתת מעשר כספים, שיתנה שכל המעשר שיפריש לא יחול עליו שם צדקה עד שיבא ליד העני כדי שלא יבא לידי חששות של בל תאחר ויתנה בתחלה שיהא המעשר עליו בלי נדר שאל"כ חייב להפריש מיד.

¹ שו"ע ונו"כ רנז ג

² ועיין דרך אמונה הלכות מתנות עניים פרק ח הלכה א ס"ק ג ד בגדרי להשאל על נדרו ומצי נחשב הקדש
³ שם רנח ו ואע"ג דנדר איסור אינן אלא באוסר על עצמו איזה דבר ולא אם קיבל עליו לעשות [כ"ו שלא אמר בלשון שבועה] כתב הריטב"א ריש נדרים וכ"כ ב"י ביו"ד סי' רנ"ט בשם רי"ז דהכא ילפי' בגמ' מדכתיב מוצא שפתיך תשמור אשר נדרת בפיה ודרשי' בפ"ך זו צדקה דחל עליו נדר ודמיא לנדר הקדש שנודר הרי עלי או הרי זו והוי נדר

⁴ אפי' תוך כדי דיבור דאמירתו לגבוה הוי כמסירתו להקדש ממש כ"כ הפ"ת רנח ז בשם תשו' ושב הכהן אבל במנ"ח מצוה תע"ט הביא שזה מחלוקת הפוסקים אם הוי כמסירה ממש ונשאר בצ"ע אם אפשר לחזור תכ"ד. ובעד"ש שם יש כ פסק שיכול לחזור בו גם שאינו כמסירה לגבוהה וגם דרבים חלקו על הרמב"ם וס"ל דאף הבמסירה לגבוה יכול לחזור בו תוכ"ד.

⁵ המקדיש מעות עבור ישיבה א' ובטלה הישיבה המעות חולין וחוזרין ליד המקדיש ואם חזר הנבאי והשיב הישיבה למקומה שייך המעות להישיבה. פנים חדשות בשם רש"ד"ם פ"ת יו"ד סי' רנ"ו סק"ב

⁶ אבל אם אין דרך לחלק להם מיד לא מקרי עניים מצויים

⁷ ויש להסתפק אם מותר לאחר לצורך דבר מצוה או דבר הרשות. חזו"א יו"ד סי' קנ"ג סק"ה

⁸ ולכן אין השיעור כאן בנ' רגלים כמו בהקדש רק אם יש עניים עובר מיד ואם אין עניים גם בנ' רגלים אין עובר. כדעת הר"ן, ש"ך ס"ק ה, וכן הסכים הגר"א שם

⁹ ואין לומר שאינו עובר משום שיכול לומר איני רוצה לאלו אלא לאחרים שיבואו דא"כ בכך יפטור עצמו לעולם

¹⁰ דרך אמונה שם ח שכן ה' מייעז' מרן החזו"א וצ"ל ואף על פי שאפשר ג"כ להתנות שמתי שירצה יתן מ"מ בזה יוצאין ידי כל הפקוקים ועי' בעד"ש שכ' ג"כ דבזה"ז דקיימי עניים יש לזוהר להתנות.

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/GBwUrGXgJmSBYBitDGM0T3>

הלכות הדרף היומי

מסכת ראש השנה

הנודר צדקה ואין שם עניים, מפריש ומניח עד שימצא עניים. וא"צ לחזר אחר עניים אפילו עברו ג' רגלים אלא ימתין עד שיזדמן לו עניים¹¹. ואם אינו מפריש עובר בבל תאחר¹² שאע"ג שאין יכול לתת, חייב להפריש. אולם יכול להתנות שלא יתן עד שימצא עני, ואז אינו צריך להפריש¹³.

וכל זה בעדקה שיש בידו לחלקה בעצמו, אבל כשנודרין צדקה בבית הכנסת ליתנה ליד גבאי, או שאר צדקה שיש לו ליתן לגבאי, אינו עובר עליה אע"ג דעניים מצויים. אא"כ תבעו הגבאי ואז עובר עליה מיד אם יש עניים מזומנים והגבאי היה מחלק להם מיד, או אפילו אין העניים מזומנים אבל הגבאי צריך למעות לקופת הצדקה כדי להשלים הוצאות הקופה¹⁴ אבל אם ידוע לו שהגבאי יניחנו אצלו ואין לו בו צורך כלל אינו עובר¹⁵.

ואם אין ידוע לגבאי, צריך הוא להודיע לגבאי מה שנדר, כדי שיוכל לתבעו. ואם נדר ע"י ש"ץ בבית הכנסת ליתן צדקה, או באופן אחר שנעשה בפרסום הואיל וידוע הגבאי שחייב צדקה, לא עבר עד שתובע ממנו הגבאי.

ודוקא במפריש צדקה סתם, אבל כל אדם יכול להפריש מעות לצדקה שיהיו מונחים אצלו ליתנם מעט על יד על יד, כמו שיראה לו. שמכיון דמפריש על דעת כן הרי זה כהתנה, ואין עובר אפי' מצוי עניים¹⁶.

כדי לא להכשל בעוון נדרים צריך לזוהר מלידור לצדקה¹⁷, אלא אם ישנו בידו, יתן מיד. ואם לאו לא ידור עד שיהיה לו, ואם פוסקים צדקה וצריך לפסוק עמהם, יאמר בפירוש בלא נדר, אבל אם יפסוק סתם אפילו שלא יאמר שהוא עושה משום נדר הוה נדר¹⁸.

וכשיש לו ראוי לומר בפיו שיתן צדקה ממה שיש, או כשאין לו שיתן צדקה בלי נדר, ואמרו חכמינו בתוספתא (פ"ד דפאה) שנותנין לו שכר האמירה מלבד שכר המעשה¹⁹, וגם עי"ז גורם שאחרים יתנו אך ידקדק שיאמר בלי נדר.

11 ש"ך שם

12 ביאור הגר"א שם

13 עיי"ש בב"י שמשע שצריך להתנות שלא יפריש אך בט"ז כתב דסתם שמתנה שלא יתן כונתו שלא יפריש.

14 דהיינו שצריך הגבאי למעות להשלים את מה שהלוה הוא לקופה או מה שהלוה לעניים מהקופה

15 ש"ך ס"ק ו

16 שו"ע שם רנז ג

17 שם סעי' ד וסי' רג סעי' ד וש"ך ס"ק ד

18 וז"ל הש"ל"ה הקדוש שער האותיות אות ש שתיקה "כתב בטור יורה דעה סימן ר"ג, שאם פוסקים צדקה ברבים, וצריך לפסוק עמהם, יאמר בלא נדר עכ"ל. ויש להסתפק בפירוש הלשון, אם הכוונה היא שיאמר מה שרוצה לפסוק וליתן ויאמר סתם אבל לא בדרך נדר, דהיינו שלא יאמר הנני נודר ליתן כך, או הכוונה שיאמר בהדיא בלא נדר ויוציא בשפתיו הנני רוצה ליתן זה אבל אני אומר בלי נדר. ולפירוש הראשון תיבת יאמר קאי על הפסיקה, ולפירוש השני תיבת יאמר קאי אבלא נדר. ונראה לי בפירוש השני, כי מן הסתם הוא בתורת נדר אף על פי שאינו מזכיר נדר בהדיא, כדתנן, האומר הריני נזיר ושמע חבירו ואמר ואני, הוא גם כן נזיר:

19 אהבת חסד ח"ב פט"ז בהגה"ה

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/GBwUrGXgJmSBYBitDGM0T3>

הלכות הדרף היומי

מסכת ראש השנה

בעת צרה מותר לנדור²⁰ וי"א²¹ שנדר שנדר בעת צרה יש סכנה להתירו ואפי' בדיעבד אם הותר יש מחמירין²².

הנודר לצדקה ואח"כ נתן סתם לצדקה ולא חשב לשם נדרו י"א²³ שלא יצא.

---

²⁰ שו"ע ונו"כ שם

²¹ מהרש"ם יו"ד סי' רנ"ח ס"ו בשם ר"י החסיד:

²² עיין יו"ד סי' רכ"ח סמ"ה ובש"ך שם וע"ש בפ"ת כמה פרטים בזה

²³ מהרש"ם ר"ס רנ"ט

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/GBwUrGXgJmSBYBitDGM0T3>